

VARNA FREE
UNIVERSITY

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
MCMXXII

100
Lietuvos
universitetui
1922–2022

IV НАУКОВІ ЧИТАННЯ ПАМ'ЯТІ ГАНСА ГРОССА:

Збірник тез міжнародної
науково-практичної конференції

м. Чернівці, 09 грудня 2024 р.

VARNA FREE
UNIVERSITY

CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS

100
Lietuvos
universitetui
1922-2022

IV Наукові читання пам'яті Ганса Гросса:

*збірник тез міжнародної
науково-практичної конференції*

(м. Чернівці, 09 грудня 2024 року)

Чернівці

Чернівецький національний університет

Імені Юрія Федьковича

2025

УДК 343.9 (082)

Н-34

Редакційна колегія:

Білокурський Руслан Романович – доктор економічних наук, професор, ректор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Вдовічен Віталій Анатолійович – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Жаровська Галина Петівна – докторка юридичних наук, доцентка, завідувачка кафедри кримінального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Nina Kaiser – Hans Gross Centre for interdisciplinary criminal sciences, Institut of Criminal Law, Criminal Proceure Law and Criminology, University of Graz.

Кунчев Йонко – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Варненського вільного університету імені Чорноризця Храбра, м. Варна, Болгарія.

Neringa Palioniene – Doctor of Sciences, Dean of the Faculty of Law of Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania.

Mariana Mitra-Nita – PhD. Law, Faculty of Law and Administrative Sciences, Ovidius University of Constanta, Romania.

Ботнару Стела – докторка юридичних наук, доцентка, заступниця декана юридичного факультету Молдовського державного університету, Молдова.

Балук Ігор Григорович – директор Чернівецького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС.

Н-34 IV Наукові читання пам'яті Ганса Гросса : збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 09 грудня 2024 року). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 302 с.

ISBN 978-966-423-950-6

Матеріали викладено в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, достовірність, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори.

ISBN 978-966-423-950-6

УДК 373.9 (082)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. КРИМІНАЛІСТИКА: ВІЗІЇ ГАНСА ГРОССА	7
Botnaru Stela „ÎMPĂCAREA PĂRȚILOR – CAUZĂ CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUN-DEREA PENALĂ. ASPECTE ISTORICE ȘI DE DREPT COMPARAT”.....	7
Біленчук П.Д. СИСТЕМНИЙ АСИМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГАНСА ГРОССА	20
Біленчук П.Д., Малій М.І. СТЕПАН ГИК-НАТХНЕННИК РОЗВИТКУ ІДЕЙ ГАНСА ГРОССА І ФУНДАТОР УКРАЇНСЬКОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ.....	24
Мартиненко О.П. ПОЗИТИВІЗМ У НАУКОВИХ ПОГЛЯДАХ ГАНСА ГРОССА.....	29
Одерій О.В. АКТУАЛЬНІСТЬ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ЗДОБУТКІВ ГАНСА ГРОССА ДЛЯ СУЧАСНОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ	32
Крайній П.І., Торончук І.Ж. НАУКОВІ НОВЕЛИ ГАНСА ГРОССА НА ОЗБРОЄННІ БУКОВИНСЬКИХ ПРАВНИКІВ	37
Шевчук В. М. РОЛЬ НАУКОВИХ ІДЕЙ ТА ПРАКТИЧНИХ РОЗРОБОК ГАНСА ГРОССА У ФОРМУВАННІ КОНЦЕПЦІЇ ВОЄННОЇ КРИМІНАЛІСТИКИ.....	43
Шепітько В. Ю. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО КРИМІНАЛІСТИКИ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ГАНСА ГРОССА	48
Шепітько М. В. НЕТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ В КРИМІНАЛІСТИЦІ: ВІЗІЇ ГАНСА ГРОССА ТА СУЧАСНІСТЬ.....	53
 СЕКЦІЯ 2. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ У ВОЄННИЙ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД	 59
Gediminas Buciunas CHALLENGES FOR PRE-TRIAL INVESTIGATION ACTIONS	59
Василова О.В. ЗНАЧЕННЯ ТА ОБ'ЄМ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ОСОБИСТІСТЬ ПІДОЗРЮВАНОГО, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ В ХОДІ РОЗСЛІДУВАННЯ	63
Дударенко І.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДАКТИЛОСКОПІЧНОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ.....	67
Попович М.В. ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ДОПИТУ НА ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	71
Тома М.Г. ТЕХНОЛОГІЇ OSINT НА ШЛЯХУ ДО СПРАВЕДЛИВОСТІ В УКРАЇНІ: ФІКСАЦІЯ ВОЄНИХ ЗЛОЧИНІВ	75

Шляхта В.В. РОЗСЛІДУВАННЯ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ) ПІД ЧАС ВІЙНИ	80
Юрчишин П.В. КРИМІНАЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРЕМЕНТУ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗА ВЧИНЕННЯМ ЗЛОЧИНУ.....	83
СЕКЦІЯ 3. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА: ВИКЛИКИ У ВОЄННИЙ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	87
Бондаренко В. В. СУДОВО-МЕДИЧНА ЕКСПЕРТИЗА ТРУПІВ НЕВПІЗНА- НИХ ОСІБ ТА ЇХ ІДЕНТИФІКАЦІЯ.....	87
Кожакарь І.Ю. Комісаров М.Л. АДАПТЕРИ, ЯК ОБ'ЄКТ СУДОВО- БАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	93
Марчук А.А., Ткачук В.А. ВИКЛИКИ ГАЛУЗІ СУДОВОЇ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: ЯКІСТЬ ТА БЕЗПЕКА ТОВАРІВ	98
Стратій О.В. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА: ВИКЛИКИ У ВОЄННИЙ ТА ПОСТ- ВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	102
Тертишник В. М., Батраченко Т. С. ДОКТРИНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	106
Філянович О.І. ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА СУДОВО-ЕКСПЕРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	110
СЕКЦІЯ 4. ТРАНСФОРМАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ВОЄННИЙ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД	114
Kovbas I.W., Balkovyi A.M. STRAFPROZESSUALER SCHUTZ DER PRESSE..	114
Tuliakov V.O. BLAMING VICTIMS OF CRIMES AGAINST MORALITY AND PENAL LAW.	119
Балобанова Д.О. ДИНАМІКА КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	125
Богатирьов І.Г. ПРАВОВА БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	131
Боднарук О. М., Шевчук А. В. СЗЧ І ДЕЗЕРТИРСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: КАРАТИ ЧИ ПРОБАЧАТИ?	135
Бондар В.С. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ	141

Ващук О.П. ТИПОВІ СПОСОБИ НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, БЛАГОДІЙНОЇ ПОЖЕРТВИ АБО БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ.....	148
Гольдберг Н.О., Кеєр О.Ю. СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ	151
Дякур М.Д. ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК АНТИКОРУПЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ.....	156
Жаровська Г.П. ІНТЕГРАЦІЯ РЕСТИТУЦІЇ ТА КОМПЕНСАЦІЇ В КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	160
Калюга К. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ ПРЕДСТАВНИКАМИ ЛГБТ+ СПІЛЬНОТИ	166
Книженко О.О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ	171
Колпаков В.К., Ковбас І.В. ФЕНОМЕНОЛОГІЯ МИТНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	175
Коваль А.М. ДО ПИТАННЯ ПРО ДОТРИМАННЯ КОНФЕДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я ПАЦІЄНТА ПРИ ЗДІСНЕННІ МЕДИЧНОЇ ДІЛЬНОСТІ	179
Коваль М.В. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПРАВОВОГО РЕГЛАМЕНТУВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ЗА ЗАКОНДАВСТВОМ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ДІЇ В ДЕРЖАВИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	185
Можарівська М.І. ПОКАРАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ ЗА СТАТТЕЮ 436-2 КК УКРАЇНИ.....	190
Орловський О.Я. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	197
Письменський Є. О. ОСОБА КОЛАБОРАЦІОНІСТА: ЯКОЮ ВОНА Є?	201
Політова А.С. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОБЕРНЕННЯ В РАБСТВО В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	206
Попович О.В., Томаш Л.В. ПОЗБАВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НАГОРОДИ ЯК СПЕЦІАЛЬНЕ ПОКАРАННЯ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИЗНАЧЕННЯ..	211
Продан Т.В. ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ	216
Самедова Л.Р. ЛЕТАЛЬНІ АВТОНОМНІ СИСТЕМИ ОЗБРОЄННЯ: НОВІТНІ ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА.....	220
Ткаченко К.В. ВІДНОВЛЕННЯ ПОРУШЕНИХ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПОСТРАЖДАЛОГО ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА	

ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	225
Шарандак А.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	231
Шевчук В.А. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОГРЕС ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ВИРІШЕННЯ ВИБОРЧИХ СПОРІВ.....	236
Юрчишин В.М. ПОВНОВАЖЕННЯ СЛІДЧОГО ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	240
Ющик О.І. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕВИКОНАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ, ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ПРИПИСІВ АБО НЕ ПРОХОДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ДЛЯ КРИВДНИКІВ.....	246
Трибуна молодого науковця.....	252
Marchenko Andrii HANS GROSS' DOKTRIN DER FORENSIK IN EUROPA	252
Бубнова А.С. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	256
Доголич І.В. КОРУПЦІЯ ТА НАЛЕЖНЕ ВРЯДУВАННЯ	259
Кошкодан А.В. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ МАРОДЕРСТВУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	263
Луцик Я.М. АНАЛІЗ СУБ'ЄКТИВНИХ ОЗНАК ЕКОЦИДУ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	267
Маліцька Н.А. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ ЯК НОВЕЛА КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	272
Оксентій В.Л. ПІДАКЦИЗНІ ТОВАРИ ЯК ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНІВ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА МОЛДОВИ	278
Олексюк Т.С. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЦИДИВНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	283
Орловський А.О. ПРИНЦИП NON BIS IN IDEM У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ТА ЗАСТОСУВАННЯ	288
Пасічник В.І. КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: КРИМІНАЛЬНО ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	293
Польовий Я.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	296

Крайній П.І.,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного права
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича*

Торончук І.Ж.,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича*

НАУКОВІ НОВЕЛИ ГАНСА ГРОССА НА ОЗБРОЄННІ БУКОВИНСЬКИХ ПРАВНИКІВ

Заснування на Буковині у період панування Австро-Угорської імперії університету вплинуло як на державне, так й суспільне життя краю. З-поміж трьох факультетів, що розпочали свою діяльність в університеті у 1875 році особливе місце належало саме юридичному факультету. З однієї сторони його діяльність задовольняла інтереси метрополії щодо забезпечення органів публічної влади, судових та правоохоронних органів висококваліфікованими юристами. З іншої – плідна діяльність професорсько-викладацького складу створювала можливості для впровадження провідних європейських практик, що дозволило сформуванню, власне, буковинську правничу школу. Окрема роль у суспільному житті тогочасної Буковини належала адвокатам, які у силу свого правового статусу здійснювали як представництво інтересів держави, так й інтересів приватних осіб. Водночас унікальність професійної підготовки правників у стінах юридичного факультету з 1875-1919 рр. характеризувалась постійним вдосконаленням освітнього та наукового процесів, які тісно пов'язувались із обговоренням та вирішенням практичних завдань. Синергія теорії та практики відбувалась не лише на лекційних та практичних заняттях, але й шляхом ведення дискурсу на сторінках щомісячника «Österreichische richter-zeitung» («Австрійська суддівська газета») [1]. Його заснування у 1904 році стало новою віхою наукового та практичного зрізу юриспруденції не лише на теренах Австро-Угорщини, але й далеко за її межами. Ініціаторами

створення даного фахового видання стали знані представники суддівської та адвокатської спільноти.

Редакційна політика щомісячника ґрунтувалась на двох взаємодоповнюючих правилах. По-перше, у ньому публікувались найбільш актуальні наукові праці та огляди на них, які охоплювали різні сфери юриспруденції (статті, монографії, підручники тощо). По-друге, на шпальтах видання окреме місце відводилось огляду судової практики, в тому числі – Верховного Суду, яка була вкрай необхідною під час вирішення приватно-правових та публічно-правових спорів. Відповідні повідомлення, крім популяризації праць, супроводжувалися рецензіями на них від представників редакційної колегії. Буковинські правники за допомогою часопису намагалися тримати постійний зв'язок із викладачами факультету, які продовжували свою наукову діяльність у інших правничих школах. Заснування правничого часопису на Буковині сприяло масштабуванню наукової та практичної співпраці між європейськими правничими школами про що згадував у передмові до щомісячного журналу з права «Bucovina: revista lunară de drept, siciologie și criminologie» («Буковина: щомісячний журнал з права, соціології та кримінології») [2] відомий у міжвоєнний період науковець та адвокат К. Радулеску [3, с. 231-232].

Особливе місце з-поміж наукових напрямків у вищевказаний період займало кримінальне право та криміналістика, що обумовлювалось наявністю потужного викладацького складу, який володів не лише теоретичними, але й практичними знаннями. Так, над своїми фундаментальними працями з криміналістики всесвітньовідомий науковець-криміналіст доктор Г. Гросс почав працювати у стінах юридичного факультету Чернівецького університету. Його авторитет як високоінтелектуального науковця, викладача та практика дозволив сформувати унікальну творчу спадщину. При цьому під поняттям спадщина ми пропонуємо розуміти не тільки і не лише його наукові доробки, але й значну кількість учнів, що стали послідовниками його вчень, які використовували їх у практичній сфері.

Однією із маловідомих та недосліджених сторінок історії кримінального права та криміналістики на теренах буковинського краю є співпраця Г. Гросса із його учнями. Яскравим прикладом підтримання таких тісних наукових зв'язків є систематичні

повідомлення про наукові доробки Г. Гросса на шпальтах «*Österreichische richter-zeitung*» [4, Р. 35-36]. Більшість повідомлень, рецензій, есе на його наукові праці, опублікованих на шпальтах першого буковинського правничого часопису, належали перу доктора права М. Премінгеру¹, який незважаючи на дуже молодий вік входив до складу редколегії. Будучи видатним практиком, який розпочав свою професійну кар'єру із посади слідчого на Буковині він високо цінував науково-практичний доробок Г. Гросса для практикуючих юристів. Коло його інтересів у перше роки публікації часопису стосувались питань еволюції криміналістичної науки (в особливості воєнної криміналістики) та військового судочинства [5, Р. 46-51].

Свої позитивні міркування М. Премінгер неодноразово висловлював у рецензіях на праці Г. Гросса, які публікувались у часописі, дозволяючи собі навіть іноді не погоджуватися із науковими дискусіями та категоричністю свого наставника щодо причин злочинності.

Крім можливості знайомитись із новелами правничої науки на шпальтах щомісячника «*Österreichische richter-zeitung*» читачі знаходили інформацію й про те, де їх можна було замовити та за якою ціною. Наприклад поряд із рецензією М. Премінгера на 4-те видання двотомника «Посібник для слідчого як система криміналістики» 1904 р. вказано що їх можна придбати у видавництві «J. Schweitzer» за 18 марок [7, Р. 100].

Для кращого ознайомлення із тогочасною практикою рецензування та рекламування найкращих наукових правничих доробок пропонуємо ознайомитися із двома рецензіями М. Премінгера на посібники Г. Гросса що були надруковані на шпальтах «*Österreichische richter-zeitung*» у 1904 р.

«Рецензія-відгук на «Посібник для слідчих як система криміналістики». Автор – доктор Ганс Гросс, професор німецького університету в Празі, видання четверте, доповнене, Мюнхен, 1904, видавництво «Швайтцер», випуск 1.

Результат десятилітньої практичної діяльності видатного фахівця у галузі кримінального права ґрунтується на концепції про те, що знання законодавства та коментаря до нього не достатньо для

¹ Маркус Премінгер – відомий адвокат, випускник Буковинської правничої школи, генеральний прокурор Австро-Угорської імперії.

підготовки та організації діяльності слідчих органів та їх працівників. Різнобічна, часто непередбачувана взаємодія слідчого із незнайомими людьми та різноманітними галузями знань ставить перед ним високі вимоги, реалізація яких можлива лише за наявності у нього відповідної підготовки та оснащення. Автор поставив за мету представити цінні результати діяльності, які здобуті завдяки надзвичайному особистому інтелектуальному потенціалу, вродженій гостроті розуму та проникливості, а також намаганням уберегти колег від труднощів через які він особисто пройшов. Йому це вдалось зробити у повній мірі.

Ми вважаємо за недоцільне здійснювати детальну характеристику змісту цієї новаторської книги, оскільки перших три видання, які перебували у продажу з часу її виходу у світ дванадцять років тому, принесли авторові широке визнання у авторитетних колах читачів.

Варто наголосити, що четверте видання першого випуску робить значний внесок у розвиток кримінального права як науки, надає вичерпну інформацію із найновіших літературних джерел, демонструє істотне покращення та збільшення змісту посібника.

З огляду на намагання скасувати досудове розслідування, варто зазначити, що у результаті реалізації цих намірів практична цінність роботи аж ніяк не буде втрачена. Книга, хоч і за назвою призначена головним чином для слідчих, сприяє поглибленню знань та удосконаленню розслідування злочинів загалом і, з цієї причини, буде завжди актуальною. Уважний читач знайде тут неоціненний досвід яким можна скористатися через призму кримінального правосуддя. Ця друкована праця буде незамінною для слідчого, корисною для кожного юриста та цікавою навіть для нефахівців. Доктор Премінгер» [6, Р. 56].

««Рецензія-відгук на «Посібник для слідчого як система криміналістики». Автор – доктор Ганс Гросс, професор німецького університету в Празі, четверте видання, доповнене видання, Мюнхен, 1904, видавництво «Швайтцер», випуски 2-4 (закінчення) у 2-х томах, ціна 18 марок.

Четверте видання цього видатного твору, перший випуск якого ми вже обговорювали, тепер повністю завершено. Оскільки загальне значення роботи та її мета вже були оцінені варто зупинитися на її

змісті, зокрема на тих частинах, які були включені вперше або ж суттєво перероблені.

Після розгляду процедури допиту обвинуваченого пропонується цікава дискусія про цінність фізіогноміки та гостра критика школи Ломброзо. Автор пояснює свої прагнення знайти корені злочинності не через низький рівень моралі, а внаслідок спадкової дегенерації, що, за його словами, є наслідком всеосяжного нігілізму. Італійцю Чезаре Ломброзо автор, можливо, надто категорично, відмовляє в оригінальності його ідеї та звинувачує у недостовірності й перебільшенні статистичних даних посиляючись на критику з боку його опонентів. Гросс навіть доходить до твердження, що позитивна криміналістична школа є застарілою. Чи є таке твердження обґрунтованим? Для сьогодення воно безпідставне, але про майбутнє ми судити не будемо!

Неоціненними у посібнику є інструкції - правила поведінки на місці злочину, їхній опис та підготовка до офіційних дій на місці. Окремо розглядаються природа та впливи гіпнозу, а також його значення у кримінальному процесі. Новітні досягнення в антропометрії за системою Бертильона та дослідження, що стосуються дактилоскопії (методика Гелтона), представлені стисло та чітко. Особливо цікавими є розділи, присвячені вивченню життя циган та злочинців (аферистів), їхньої поведінки, ознаки і мову. Спеціальні глави присвячені розслідуванню нещасних випадків на великих підприємствах та оцінці завданих збитків, вивчення яких допоможе слідчому подолати труднощі, що нерідко з'являються у практичній діяльності. Насамкінець варто згадати про численні малюнки, зручну структуру тексту та чудові покажчики які значно полегшують опрацювання матеріалу. Кожен, хто ознайомиться з цією працею, неодмінно висловить вдячність її автору за його вклад. Доктор Премінгер» [7, Р. 99-100].

Підсумовуючи вище викладене зазначимо, що заснування щомісячного часопису «Österreichische richter-zeitung» стало знаковою подією для правничої спільноти не лише Буковини, але й усієї Австро-Угорської імперії. Він став іще одним інструментом налагодження співпраці між представниками різних правничих шкіл, між викладачами та їх учнями. Яскравим прикладом такої синергії стали публікації у яких відображався науковий та практичний

дискурс з актуальних питань кримінального права та криміналістики між Г. Гроссом та М. Премінгером.

Література:

1. «ÖSTERREICHISCHE RICHTER-ZEITUNG» Eine Monatsschrift, I. Jahrgang 1904, № 1, Czernowitzer Buchdruckerei-Gesellschaft. Czernowitz 1904.
2. Radulescu C. Cuvântul nostru / Bucovina: revista lunară de drept, siciologie și criminologie, 1 martie 1927, Anul I № 1, Cernaui. 1927. P. I-V.
3. Торончук І. Ж., Грекул-Ковалик Т. А. Деякі аспекти розвитку кримінально-правової науки в Чернівецькому університеті в 1918–1940 рр. Наукові читання пам'яті Ганса Гросса : збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 09 грудня 2021 р.). Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці : Технодрук, 2021. С. 229–233.
4. «ÖSTERREICHISCHE RICHTER-ZEITUNG» Eine Monatsschrift, I. Februar 1904, № 2, Czernowitzer Buchdruckerei-Gesellschaft. Czernowitz 1904. P. 35-36.
5. Preminger M. Die zivilrechtliche Stellung des Deserteurs. «ÖSTERREICHISCHE RICHTER-ZEITUNG» Eine Monatsschrift, I. März 1904, № 3, Czernowitzer Buchdruckerei-Gesellschaft. Czernowitz 1904. P. 46-51.
6. Preminger M. Rezensionen «Handbuch für den Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik von Dr. Hans Groß, Professor an der deutschen Universität in Prag, vierte vermehrte Auflage. München 1904...». «ÖSTERREICHISCHE RICHTER-ZEITUNG» Eine Monatsschrift, I. März 1904, № 3, Czernowitzer Buchdruckerei-Gesellschaft. Czernowitz 1904. P. 56.
7. Preminger M. Rezensionen «Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik, von Dr. Hans Groß, Professor an der deutschen Universität in Prag, vierte vermehrte Auflage. München 1904. J. Schweitzer Verlag. 2. bis 4. Lieferung (Schluß). 2 Bände...». «ÖSTERREICHISCHE RICHTER-ZEITUNG» Eine Monatsschrift, I. Mai 1904, № 5, Czernowitzer Buchdruckerei-Gesellschaft. Czernowitz 1904. P. 99-100.